

هدف از وجود انسان رسیدن به مقام معرفت

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
و صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ
وَ عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ اللَّعْنَةُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ

[در هنگام قرائت دعای شریف افتتاح] رفقا دقت کنند وقتی که به این فقره می‌رسند اللهم و صل علی ولی امرک القائم الموصول همین طور در حال ایستاده باشند، ننشینید تا وقتی عبارت تمام شود و حُفَّهُ بملائکتک المقربین و ایده بروح القدس یا رب العالمین، به این جا که رسیدند بنشینند.

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

بسم الله الرحمن الرحيم

معرفتی یا مولای دلیلی علیک و حبی لک شفیع الیک و انا واثق من دلیلی بدلائتک و ساکن من

شفیعی الی شفاعتک

معرفت و شناخت من ای مولای من، دلیل من به سوی تو است راهنمای من به سوی تو است. عرض شد که حقیقت انسان را معرفت و شناخت تشکیل می‌دهد و غرض از وجود انسان رسیدن به این مرتبه و این مرحله است که همان مرحله و مرتبه شناخت است و همه موجودات در مراتب وجودی خودشان با این معیار سنجش می‌شوند، چه مقدار شناخت دارند؟ چه مقدار نسبت به مطالب کلی ادراک دارند؟ چه مقدار نسبت به وجود و حقایق و آثار وجود شعور دارند؟ حتی در حیوانات هم مسئله به همین کیفیت هست و خود ما در محاورات و ارتباطات خودمان به این مسئله می‌بینیم که توجه خاصی داریم. احترامی که به عالم گذارده می‌شود این احترام بر اساس معرفت و شناخت و میزان اطلاعات او است، میزان اطلاع او. مسئله شناخت به عنوان یک ارزش اساسی و مهم، این معیار قرار گرفته. در آیات

قرآن هم روی این مسئله تکیه شده هل یتوی الذین یعلمون و الذین لایعلمون؟ هیچ وقت در قرآن دیده شده که میزان ارزش افراد را بر اساس زورمندی و توانمندی جسمی آنها خداوند مطرح کرده باشد؟ هل یتوی الذین فرض کنید که..... آیا پهلوانان بر غیر پهلوانان ترجیح ندارند؟ آیا زیبارویان بر غیر زیبارویان ترجیح ندارند؟ آیا ثروتمندان بر فقرا ترجیح ندارند؟ آیا صاحبان مناصب و قدرت بر افراد عادی....؟ نه! هیچ کدام اینها در قرآن مورد ارزش قرار نگرفته و معیار برای دسته بندی و طبقه بندی علم است. هل یتوی الذین یعلمون و الذین لایعلمون. تقوی است. حالا در مسئله تقوی این مسئله بسیار دقیق و ظریفی است که انشاءالله در جلسات عنوان اگر خدا بخواهد ما این مسائل را پیگیری می کنیم که آن هم برگشت تقوی به علم است حالا خواهیم رسید به این مسئله.

تقوای بدون علم به اندازه پیشیزی ارزش ندارد سرسوزنی نمی آرد هیچ نمی آرد. تقوای بدون علم می شوند خوارج نهران. تقوای بدون علم می شوند این خشکه مقدسهای نفهم و بی شعور که هیچ سرشان نمی شود غیر از یک چند مسئله و حکم شرعی که می خواهند آنها را در همه جا سرایت بدهند و مطرح کنند. تقوای بدون علم و فهم یعنی گمراهی و ضلالت و جهالت و غوایت، تقوای بدون فهم. امیرالمومنین علیه السلام می فرماید دو دسته کمر مرا شکستند یعنی من از عهده آنها نتوانستم بر بیایم، معنای کمر شکست این است، نتوانستم از عهده آنها [بر بیایم] همه را نتوانستم همه را آدم کردم با همه حرف زدم فقط با این دو دسته نتوانستم. یکی عالم متهتک عالمی که بر اساس مسائل نفسانی و اهواء نفسانی خودش دارد از علمش استفاده می کند نه بر اساس قرب و توحید و تجرد و صبغه الهی، متهتک یعنی این یعنی حریم در، حریم را می درد! حدود را نگه نمی دارد بر اساس مصالح شخصی، احکام و عقاید و مبانی را توجیه می کند این عالم متهتک. آدم خواب را انسان بیدار می کند ولی آدمی که خودش را بزند به خواب، آدم چه جوری بیدارش کند؟ عالم متهتک عالمی است که خودش را به خواب زده است. خیلی عجیب است! امیرالمومنین می گوید من از عهده اینها نمی توانم بر بیایم، اینها کمر مرا می شکنند یعنی من در مقابل اینها نمی توانم کاری انجام بدهم، نمی توانم. عالم است نسبت به مبانی و قوانین اطلاع دارد نسبت به موازین اطلاع دارد فرمولها را خوب یاد گرفته، کتابها را خوانده، درسش هم بد نبوده، مطالعه او هم بد نبوده، درس خوب خوانده اما نتیجه: این علم را در خدمت رسیدن به مقاصد و ریاسات دنیوی دارد به کار می گیرد، امیرالمومنین چطور می تواند این را متوجه کند؟ این که بلد است، از کجا وارد شود؟ با کدام فرمول بیاید جلو؟ با کدام آیه قرآن بیاید با او برخورد کند؟ با کدام روایت بیاید او را متوجه کند؟ یک روایت می خواند می گوید برو بابا بلدم نمی خواهد به من یاد

بدهی!

در یک جلسه‌ای بودیم مجلس عقدی بود عده‌ای بودند. یک نفر آمد گفت آقا - به آن شخصی که در آن جا بود و اصرار می‌کرد که مهریه را بالا ببرد فرض کنید سیصد سکه و چهارصد سکه و پانصد سکه و اینها بکند - یکی گفت آقا این روایتی که از رسول خدا آمده که افضل نساء امتی اقلهن مهرا و اکثرهن حباً^۱ غیر از این روایت هم آمده، افضل نساء امتی الودود...^۲ محبوبترین زنان امت من آن کسانی هستند که مهرشان کمتر باشد و محبتشان نسبت به شوهر بیشتر باشد. گفت آقا این حرفها را بگذارید کنار آقا! در این زمانه که این حرفها نیست اینها مال همان موقع [است] الان که این مطالب نیست عوض شده اوضاع عوض شده مسائل عوض شده! روایتی که از پیغمبر آمده به سخریه و استهزاء گرفته! کلام رسول خدا را زیر پای گذارده و این مطالب را! گویا پیغمبر نمی‌فهمید که ۱۴۰۰ سال بعد زمانی خواهد آمد که این روایتش دیگر به درد آن زمان نمی‌خورد! رسول خدا جاهل بود! فقط علمش محدود به زمان خودش بود و این آقای عالم و درس خوانده، سوادش و علمش بر رسول خدا ترجیح دارد! معنایش این است دیگر و الا رسول خدا می‌فرمود این روایتی که می‌گویم مربوط به همین چهل پنجاه سالی است که خودم هستم ها! خودم هستم و یک ده سال بیست سال هم بعدش ادامه بدهید بعد دیگر این حرفها تمام می‌شود!

نه آقا جان! مهر را هزار سکه کنید سیصد هزار، چهارصد هزار تا ببرید هر چه ببرید اینها مال همین زمان خودما است مال وضعیت خود ما است باید به این آقای عالم این را گفت بله شما درست می‌گویید می‌دانید چرا؟ چون پیغمبر فرمودند افضل نساء امتی! اگر جنابعالی خودتان را جزو امت پیامبر می‌دانستی این غلط را نمی‌کردی و این یاوه را نمی‌سرودی! چون از امت پیغمبر نیستی این مزخرفات را گفتی و تو درست می‌گویی حق با تو است در محدوده افکار خودت و در محدوده علوم پوسیده و دور کننده از واقع که تمام وجود تو را در اشغال قوای اهریمنی خودش درآورده! بله پیغمبر فرمود امت من! تو که از امت پیغمبر نیستی! کسی که خود را از امت پیغمبر بداند به این روایت عمل می‌کند. افضل نساء امتی، امت پیغمبر فقط همانی بود که ۱۴۰۰ سال پیش بود؟ هان؟ ۱۳۰۰ سال پیش ۱۰۰۰ سال پیش ۵۰۰ سال ۲۰۰ سال پیش الان اینها دیگر جزو امت پیامبر نیستند؟ اینها دیگر برای خودشان لابد امثال اینها پیامبرانی دارند، کی است؟ اقلهن مهرا و اکثرهن حباً، مهرش کمتر باشد.

^۱ الکافی، ج ۵، ص ۳۲۴: قال رسول الله عليه وآله وسلم: أفضل نساء أمتي أصبهنَّ وجهاً وأقلهنَّ مهراً.

^۲ همان: فقال صلى الله عليه وآله وسلم: إن خير نساءكم الودود العفيفة...

شروع کرد این آقا به مسخره کردن! آدم بیسوادی نبود، نه! آدم باسوادی بود ولی کی بود؟ همان کسی بود که کمر امیرالمومنین را اینها شکستند! عالم متهتک دسته دیگر چه کسانی هستند؟ جاهل متنسک! آدم نفهمی که صبغه دین به خود گرفته، مقدس شده، نفهم است نمی داند چکار کند؟ معرفت ندارد. قوای عاقله او ضعیف است. نسبت به مسائل ادراک ندارد. ادراک ندارد.

یک روز داشتم نواری از مرحوم آقا گوش می دادم گفتم خدا رحمتشان کند واقعا این بزرگان، اینها بودند که این سرمایه گرانسنگ و ارزشمند را برای ما باقی گذاشتند و اگر مطالب اینها نبود واقعا ما چه می کردیم؟ جدا چه می کردیم؟ لابد رفقا هم شنیدند دیگر! در آن منبری که در آن از قضیه برگشت امیرالمومنین از جنگ صفین در آن جا یاد می کنند و می فرمایند هنگام عصر بود که لشکر امیرالمومنین رسید کنار نهر و در بابل، همان جایی که محل حضرت ابراهیم بود و آن جریانات اتفاق افتاد، امیرالمومنین فرمودند شما نماز را بخوانید و لکن ادای نماز در این سرزمین برای پیامبر و وصی پیامبر حرام است، من حرکت می کنم دور می شوم از این سرزمین بیرون می آیم و بعد به شما ملحق می شوم، نماز بخوانید. آمدند، چند نفر هم با امیرالمومنین آمدند گفتند بگذار ما هم برویم بینیم کجا می خواهد برود؟ همیشه از این افراد بودند! آمدند دیگر، آمدند با امیرالمومنین و دور شدند وقتی که از این منطقه بیرون آمدند خورشید غروب کرد - من اشتباه کردم در یک جای دیگر بود البته آن قضیه مربوط به همان مسجد ردالشمس است خب حالا به آن هم برمی گردیم - امیرالمومنین علیه السلام خورشید را برگرداندند آنها گفتند که ما دیدیم که یک جملاتی یک الفاظی حضرت گفتند که نفهمیدیم چیست؟ چه زبانی است؟ بعد یک مرتبه خورشید آمد بالا، حضرت نمازشان را خواندند آنها هم با حضرت نمازشان را خواندند حضرت اشاره کردند و دوباره خورشید رفت به جای خود و همه افراد هم این مسئله را مشاهده کردند.

آن مطلبی که ایشان می خواستند بفرمایند این بود که - در دو قضیه این مسئله ردالشمس اتفاق افتاد که البته علمای اهل سنت هم اعتراف به این ردالشمس به دست امیرالمومنین کردند! فقط اختصاص به شیعه ندارد. - این مسئله در آن جای اول در زمان پیغمبر بود که پیغمبر در کنار مدینه از جایی برمی گشتند خسته بودند، با هم نشسته بودند کم کم رسول خدا خوابشان می برد و ثقل بدن پیغمبر روی بدن امیرالمومنین قرار می گیرد متمایل می شوند، فردی که خواب است خب چیز ندارد از خودش، متمایل می شوند ثقلشان روی بدن امیرالمومنین قرار می گیرد و حضرت همین طور نشسته بودند یا متمایل که پیامبر خوابشان واستراحتشان را بکنند و حرکت نکردند، پیغمبر هم خوابیدند تا وقتی که کم

کم خورشید دیگر در حال غروب کردن بود، امیرالمومنین هم نماز نخوانده بود. حالا نکته این جا است، در این موقع پیغمبر یکدفعه از خواب بلند شدند گفتند یا علی تو مثل این که نماز نخوانده بودی، این طور که یادمان می آید، حضرت فرمودند بله! نخوانده بودم گفت چرا من را بیدار نکردی؟ حضرت فرمودند یا رسول الله من هیچ وقت شما را بیدار نمی کنم، نمازم قضا می شود بشود. حضرت فرمودند خب دعا کن از خدا بخواه که خورشید برگردد و نمازت را ادا بخوانی و اینها همه اسرار است ها و این قضیه حتی برای اوصیاء پیامبران گذشته هم اتفاق افتاده، برای وصی حضرت موسی اتفاق افتاده برای حتی حضرت سلیمان که در آیات قرآن هم اشاره شده که اتفاق افتاده. امیرالمومنین علیه السلام از خدا خواستند خورشید را برگرداندند که مسجد ردالشمس که الان آن مسجد را تخریب کردند و با زمین یکسان کردند که آثاری نماند از این علائم و خیلی عجیب است خیلی عجیب است که واقعا چطور نفس و نفسانیات و کدورات، اینها می آیند و جلوی حق را می گیرد گرچه خود انسان از نظر اعمال و کردار و رفتار ظاهر، از همه سایر امثال خود، خود را متنسک تر و اهل معرفت تر و عابدتر ظاهر می کند و نمایان می کند و بروز می دهد. نماز می خواند قرآن می خواند روزه می گیرد حج انجام می دهد ولی تمام اینها در صورتی است که با مسائل نفسانی تعارض نکند.

تو نماز را برای کی می خوانی؟ برای خدا می خوانی پس چرا مسجد ردالشمس را خراب کردی؟ یا قضیه دروغ است یا قضیه راست است. اگر دروغ است بیاید اعلام کنید این قضیه دروغ است، خب مدارک خودتان را چه می کنید؟ اگر راست است پس چرا دیگر نماز می خوانید؟ نمازتان دیگر به چه درد می خورد؟ حجتان دیگر به چه درد می خورد؟ روزه به چه درد می خورد؟ اینها مسائلی است که ما باید این مسائل را بر خودمان منتقل کنیم منطبق کنیم نه این که بگوییم آنها این کارها را می کنند ما اصلا به آنها کاری نداریم خودمان در چه وضعیتی هستیم؟ آیا نمازی که می خوانیم درست است؟ آیا روزه ای که می گیریم حجتی که انجام می دهیم انفاقی که می کنیم خطابه ای که می کنیم درسی که می خوانیم تبلیغی که می کنیم کارهایمان همه درست است یا نه؟ اینها تا جایی است که با مصالح شخصی ما در تعارض نباشد! اگر در تعارض باشد می گذاریم کنار، با آن اهل تسنن هیچ فرقی ندارد، با معاندین ایشان البته، چون خود اهل تسنن هم افراد صادقی هستند افراد مخلصی هستند خب مطلب به ایشان نرسیده، مسئله برای ایشان گفته نشده و اینها روی تقریشان روی صفای خودشان راه خودشان را می روند اگر مطلب برای آنها روشن شود خب قبول می کنند می پذیرند ولی نه! افرادی هم هستند معاندند مغرضند.

بنده عرض کردم خدمت رفقا، چند سال پیش که مشرف شده بودیم یک روز ظهر، نماز جمعه

ما رفتیم همین مسجد النبی که در نماز جمعه عامه شرکت کنیم. رفتیم در آن جا و نماز جمعه و خطیب نماز جمعه آمد مشغول خطبه شد و در بین خطبه شروع کرد این مسئله را گفتن که در تاریخ فلان کتاب فلان نوشته که روزی خلیفه ثانی، عمر بن خطاب، دید که مردم در حول حجر الاسود اجتماع کردند تجمع کردند و دارند تقبیل می کنند آمد در کنار آن جا ایستاد و گفت شهادت می دهم که تو نه می فهمی و نه می بینی و نه می شنوی و اگر نبود که دیدم رسول خدا تو را بوسید من تو را نمی بوسیدم! این را گفت و رفت. آن وقت این آقای خطیب این مقدار از روایتی را که در کتب خودشان این روایت آمده نقل می کند تتمه آن را که در کتب همان جا آمده نمی گوید که بعد از او امیرالمومنین علیه السلام آمد در کنار حجر الاسود ایستاد و گفت شهادت می دهم که تو می بینی و می شنوی و فهم داری و تمام اقرارها و اعترافات بندگان خدا را حفظ می کنی و در روز قیامت شهادت می دهی. این نمی آید بگوید. خب حالا کی معاند است؟ این که دیگر مال شیعه نبوده این که دیگر کتب خودتان است.

آدم مغرض معاند چرا یک تکه را می گویی و یک تکه را نمی گویی؟ چرا نمی گویی؟ یا بگو همه روایت دروغ است یا اگر می خواهی نقل بکنی [همه آن را نقل کن] چرا؟ چون آن یک تکه موافق مذهب شیعه است، آن را نمی گویی، این است؟ خب آن را شما نگو این را هم آن نمی گوید آن نمی گوید دیگر چیزی نمی ماند هر کسی بیاید یک مقدار از مطالب را حذف کند آن مقدارش که با خواسته های خودش و نفسانیات خودش تعارض است آن مقدار را حذف کند و آن بقیه را بگوید خب آن گروه دیگر و مکتب دیگر آن هم یک مقدارش در تعارض است آن هم آن را حذف می کند دیگر هیچی که ته قضیه نمی ماند! اینها چیست؟ این عناد است.

جاهل متنسک به جاهلی گفته می شود که معرفت ندارد. فقط یک مشت مسائل را یاد گرفته بدون فهم و بدون درک صحیح و بدون انطباق این مطالب کلی بر جزئیات. و بدون تشخیص ملاک اهم بر ملاک مهم لذا یک مطلب را یاد گرفته همه جا می خواهد همان را انجام بدهد، همه جا می خواهد او را بیاورد همه جا می خواهد آن را مطرد کند در حالی که هر سخن جایی و هر نکته مکانی دارد.

مرحوم آقا می فرمودند امیرالمومنین علیه السلام که این کار را کرد اگر ما بودیم چه می گفتیم؟ ما همان جاهل متنسک ها! ما چه می گفتیم؟ می گفتیم رسول خدا است که باشد، نماز آقا! نماز دارد قضا می شود فریضة الهی است الصلای خیر موضوع ان قبل قبل ما سویها و ان ردت ردّ ماسواها این نماز که از طرف خدا آمده، این فریضة الهی که این قدر راجع به آن تأکید شده حالا پیغمبر از خواب بیدار شده که شده! بس است دیگر! نیم ساعت خوابیده بس است دیگر! یک ساعت خوابیده حالا

دوباره شب می خوابد! نماز مهم است نماز دارد از بین می رود! ای داد ای هوار که این نماز دارد قضا می شود دیگر آسمان دارد به زمین می آید و دارد دیگر....! پیغمبر را بیدارش کنیم بلند شود برود! دارد نمازمان قضا می شود اهل جهنم می شویم خدا عقاب می کند! اگر ما بودیم آیا این کار را می کردیم یا نمی کردیم؟ حداقل دارم می گویم همین الان رفقا بین خودمان فکر کنیم حتی در ذهن ما می آمد یا نمی آمد؟ می آمد یا نه؟ از یک طرف نگاه به پیغمبر حالا پیغمبر رسول خدا است حالا باشد عیب ندارد حالا بالاخره رسول خدا ولی نماز هم این طرف آن هم نمی شود از او گذشت آن هم...! دوباره می گفتیم حالا یک خورده دیگر صبر کنیم ببینیم چه می شود؟ حداقلش این است که در حال تردید و اینها مسئله را می گذرانیم این حداقلش است حالا یکخورده ظریفتر بودیم پیغمبر را یکخورده می دادیم این طرف تر، شانه را یک تکانی یک سر و صدایی آن هم از خواب بلند می شد اینهایی که من خدمتتان عرض می کنم مسائلی است که با چشم خودم در زمان حیات مرحوم آقا دیدم خودم دیدم از کسی هم نشنیدم عین همین قضایا البته نظایرش به یک ملاک، نظایر همین مسئله را در زمان مرحوم آقا دیدم اینها همان جهال متنسک هستند، همانها، هیچ تفاوتی نمی کند.

ولی مرحوم آقا فرمودند چه؟ نمی دانم گوش دادید این نوار صحبت را یا نه؟ اگر ندادید حتما بروید امشب این مسئله را توجه کنید و ببینید این ولی خدا نسبت به حقایق ایمان چه برداشتی داشته؟ چه برداشتی؟ مرحوم آقا می گویند امیرالمومنین می گوید نماز چیست؟ روزه چیست؟ حقیقت دین رسول خدا است حقیقت ایمان رسول خدا است تمام اینها فدای یک تار موی پیغمبر. شما نماز را برای چه می خوانید؟ برای این که به معرفت پیغمبر برسید. روزه برای چه ما می گیریم؟ برای این که به معرفت او برسیم. این همه که من می گویم تمام حقیقت دین امام است برای همین جا است. در نزد یک مسلمان تمام حقیقت وجودی او را رسول خدا و امام معصوم علیه السلام تشکیل می دهد و بس! بقیه مسائل در راستای این محوریت ارزش پیدا می کند. می خواهند امام را از بین ببرند ما نماز نخواندیم، نخواندیم که نخواندیم باید برویم امام را نجات بدهیم. امام علیه السلام یک حاجتی دارد و ما فرض بکنید که فلان تکلیف عبادی را انجام ندادیم، باید زمین بگذاریم و برویم به آن حاجت امام علیه السلام بپردازیم، این است دین. امام علیه السلام از انسان تقاضایی دارد و انسان می بیند آن تقاضا با یکی از مسائلی که در اختیار انسان است، آن در تعارض است باید اختیار کنار برود.

امیرالمومنین علیه السلام در آن حال و در آن موقعیت چه احساسی داشت؟ واللّه اگر یک لحظه در ذهن او خطور می کرد که نمازش را نخوانده! غش غش برای خودش می خندید بگذار پیغمبر غروب

که سهل است شب هم بخوابد نماز شبمان هم برود نمی دانم مغرب برود عشا برود، برود تا وقتی که پیغمبر استراحت می کند بگذار.... این در ذهنش بودها من دارم می گویم می گویی نه؟ روز قیامت پرسید بینید فلانی راست می گفته یا نه؟ من که می گویم این طور بوده، انشاءالله که این طور بوده است. یک لحظه در ذهنش خطوط نکرد که حالا بیاید رد کند، خطوط کند و بیاید رد کند، حالا در ذهن ما خطوط می کند، عرض کردم. افراد متفاوتند در بعضی از افراد خطوط می کند آن خطوط یک خورده می ماند جا باز می کند بعد انسان در مقام معارضه برمی آید در مقام مقابله برمی آید ردش می کند دوباره می آید. بعضی ها نه! تا می آید قیچی را می زند صاف وسط قطعش می کند، کسی دیگر نیاید، تمام می کنند مسئله را برود. اینها به یک جایی می رسند، اینها.

خدا نکند کسی به وسواس مبتلا شود. مرحوم آقا می فرمودند بزرگترین آفت سلوک وسواس است آنهایی که وسواس دارند هی آب بریزند هی آب بریزند هی وضو بگیرند هی نمی دانم چکار کنند یک مرتبه دو مرتبه سه مرتبه یک نفر در مشهد من سراغ داشتم زمان مرحوم آقا، خودش به من گفت ظهر من می رفتم سر حوض برای وضو چند دقیقه به مغرب نماز ظهر و عصرم را می خواندم! در تابستان که شش هفت ساعت بعد از ظهرش است خدا نکند کسی مبتلا به وسواس بشود وسواس یعنی هلاکت. کسی که وسواس دارد نه خدا دارد نه معاد دارد نه دین دارد نه شریعت دارد نه پیغمبر دارد نه اعتقاد دارد، هیچ! تبدیل به یک مجسمه با یک اطوار و افعال مخصوص! یک مجسمه! یک رباط! دیدید رباط یک کاری انجام می دهد، اصلاً شعور دارد؟ شعور دارد؟ لذا مرحوم آقا می فرمودند و همین طور بزرگان، مهمترین عبادتی که می تواند در راستای تقرب انسان قرار بگیرد آن عبادتی است که شک در او کمتر باشد.

شما هر نمازی را که خواندید و در آن نماز احساس کردید نسبت به وضو نسبت به قرائت نسبت به حمد و قل هو الله نسبت به افعال نسبت به اینها کمتر شک کردید آن نماز شما مقربیت آن بیشتر است نه این که بلند شوید دو ساعت بروید وضو بگیرید تا این که شکتان از بین برود نه! آن شک را در درون خودمان از بین ببریم نه این که کار خارج را زیاد کنیم! کار خارج! انسان می تواند با یک لیوان با دولیوان قشنگ وضو بگیرد یک وضویی که رسول خدا گرفت حتی اصباح الوضو یعنی وضو را جیداً و با اصول و به طور صحیح و کامل انجام دادن، انسان با دو لیوان می تواند حتماً که لازم نیست یک حوض را روی سر و کله اش خالی کند تا وضو بگیرد هان! برای یک غسل می آیند یک استخر را خالی می کنند که آقا یک غسل بکند! نه آقا جان! با دو لیتر آب انسان می تواند غسل کند یک غسلی که

پیغمبر و امام می‌کرد، آن غسل. با دو لیوان انسان می‌تواند، دو لیوان هم کمتر، وضو بگیرد مگر چکار می‌خواهد بکند؟ مگر می‌خواهد حمام برود؟ نه آقا! این مقدار گفتند انسان باید انجام بدهد، انسان بخواهد اضافه انجام بدهد کم کم نفس می‌رود می‌رود می‌رود به سمت وسواس، این جا را آب ریختم یا نریختم؟ این جا را آب ریختم یا نریختم؟ این جا شد یا نشد؟ برمی‌گردد دوباره شک دارد در قسمت چپ در قسمت راست همین طور وقتی هم که وضو گرفت وقتی می‌خواهد نماز بخواند یکدفعه هی آن وضو می‌آید در ذهنش، این نماز می‌شود نماز مشکوک! توجه کردید! ولی اگر نه، وضو را گرفت این جا را نگاه کرد آن جا را هم نگاه کرد رفت. وقتی وضو تمام شد باید فرض بر این باشد که هیچ حکمی برای وضو نیامده است، خدا نماز را بی وضو از ما می‌خواهد این طور ما باید به نماز برسیم، این می‌شود نماز نماز یقینی. نمازی که انسان وقتی که می‌خواهد بخواند دیگر موانع و صوارف نمی‌آید از توجه و ارتکاز به آن مبدأ منحرف کند و صارف کند چطور ممکن است که این دو جنبه برای انسان در آن واحد بماند؟ از یک طرف انسان توجه به خدا کند از یک طرف هی می‌آید وضویم درست بود یا نه؟ چطور با هم جوردر می‌آید؟ اینها مانعی الجمع هستند.

پس نماز کسی که وسواس دارد باطل است، نه باطل باطل ظاهر شیء، باطل از نظر ملائکه. ملائکه این نماز را بالا نمی‌برند آن نماز را همان جا بر سر خودش می‌کوبند این نماز مبارک خودت باشد این نماز چیزی نیست ما ببریم بالا! هان! انسان وقتی که می‌خواهد برود در بازار در جیبش باید چی بگذارد! پول باید بگذارد حالا اگر یک مشت کاغذ گذاشت یک مشت نخودچی گذاشت کجا می‌خواهد برود؟ ملائکه می‌خواهند نماز را ببرند پیش پروردگار، چی را می‌خواهند ببرند؟ وسواس آقا را ببرند؟ شکیات آقا را ببرند؟ افکار پوچ آقا را ببرند؟ نمازی را که جنگها در آن نماز اتفاق می‌افتد صلحها اتفاق می‌افتد به به! بده بستانها در آن نماز، اگر یک دستگاهی این امروزیها خیلی خوب است انشاءالله به این جا برسند همین تکنیک و تکنولوژی امروزی یک دستگاهی یک جا نصب کنند از آن مسائلی که در حین نماز در مغز و نفس و ذهن انسان خطور می‌کند آنها را ضبط کنند و انسان تماشا کند آن وقت همه افراد باید استعفا بدهند بروند خانه خودشان، دیگر کسی نباید بیاید، آن وقت معلوم می‌شود چند نفر به درد امام جماعت می‌خورد؟ ها؟ آن وقت معلوم می‌شود که این نمازها چه مقدارش مقرب است؟ در نماز جنگ یا اباالفضل! در نماز چک و سفته! معامله تجارت بساطی بساطی است! یعنی بهترین موقعی که نفس و فکر انسان برای تجهیز این امور خداوند قرار داده این دو رکعت نماز است! از موقع خواب بهتر است از موقع آرامش....! این نماز بسیار چیز خوبی است برای حل و فصل

مسائل مملکتی و مسائل اجتماعی و مسائل شخصی! خیلی خوب چیزی است قدر این نماز را بدانیم! حالا ملائکه می‌خواهند این نماز را ببرند بالا، کجایش را ببرند؟ خدا می‌گوید کجایش را می‌خواهید برای من بیاورید؟ یکی از همان اول الله اکبر رفت در جنگ و کره زمین را طی کرد و کره قمر هم رفت و آن را کوبید و آن را چیز کرد و یک تهمت به این زد و یک غیبت از آن کرد یک برنامه برای فردایش ریخت و یک الله اکبر و لا الضالین و حمد و سجده و رکوع و تشهد حالا چی را می‌خواهی برای من بیاوری؟ آن هم از شکیاتش که از اول نمی‌داند وضویش درست بوده؟ با طهارت انجام داده؟ این به همه جا توجه کرده غیر از من بیچاره، خدا دارد می‌گوید، به همه جا سر زد غیر از من، همه جا رفت غیر از من. ولی اولیاء خدا این را نمی‌گویند می‌گویند آقا جان موقعی که می‌خواهی نماز بخوانی یک چند دقیقه بگير بنشین، خودت را از هر چه در اطراف گذشته تخلیه کن و تجرید کن خالی کن در بیرون منزل چه بر تو گذشته؟ گذشته، همه را دور بریز، از افکاری که تا به حال داشتی بیرون بیا، وقتی که آرامش پیدا کنی نه این که بروی دم دستشویی فوراً وضو بگیری و همان جا وسط راه الله اکبر بگویی تا وقتی به آن جا می‌رسی به رکوع رفته باشی نه! بیا چند دقیقه بنشین، خودت را از تمام این افکار تخلیه کن وقتی آرامش پیدا کردی بلند شو نماز بخوان.

آن وقت در آن موقع، توجه که می‌خواهی بکنی توجهت باید به من باشد نه این که توجه تو به غین و عین و صاد و واو و از آن جایش بگویم از آن جا بگویم از این جا بگویم رعایت تلفظ در حمد و سوره و اذکار نماز واجب است به این معنا که انسان باید تلفظ را قبل از نماز به نحو صحیح تمرین کند و الفاظ را بر طبق مخارج شرعی و وضعی خودش ادا کند اما نه این که در وقت نماز ذهنش و فکرش روی تلفظ برود، اشتباه نکنید رفقا، این غلط است. کسی که نماز می‌خواند باید به نحو عادی الفاظ را از مخارج ادا کند اما همین که بخواید ذهن را بیاورد و الفاظ را از مخارج ادا کند اشتباه کرده. در موقع نماز انسان نباید به الفاظ توجه کند تصحیح الفاظ و مخارج قبل از نماز باید باشد و این واجب است و همین طور است. قبل از نماز البته این نه به آن معنایی که انسان آن قدر خود را به مشقت بیاندازد که از اصل مسئله بیافتد، نه به قدر امکان، به قدر امکان. به قدر امکان انسان باید الفاظ و مخارج خودش را تصحیح کند و بعد نمازش را بخواند و این مسئله در نمازها هم فرقی نمی‌کند نماز صبح با نماز ظهر و عصر و نماز مغرب و عشا و نماز نافله، نماز واجب نماز آیات نماز روز عید فطر نماز روز عید قربان همه اینها یکی است، نماز احرام و نماز طواف هم فرقی نمی‌کند خیال نکنید در نماز طواف انسان باید حتماً، آن جا دیگر فرق می‌کند! خیال نکنید! در نماز طواف باید انسان از اول الحمد لله همچنین ح را

بگویند که به خدا تبدیل شود و عیش را...! نه آقا جان! نماز طواف با نماز صبحی که می خوانید یکی است و یک حکم دارد اگر نماز صبح درست است نماز طواف هم درست است اگر نماز صبحتان باطل است نماز طواف هم باطل است نایب گرفتن و یکی دیگر را نیابت کردن، همه اینها اضافی است و غیر ضروری و بدون فایده. انسان باید نماز طواف را خودش بخواند. آن نیابت در صورتی است که انسان عاجز باشد زنی نتواند انجام بدهد موقعیتش موقعیت غیر استعداد برای انجام عبادات باشد نمازی از انسان فوت شده و انسان شخصی را نایب می کند نه این که حاجی که در مکه است و دارد صاف صاف راه می رود نماز صبح می خواند نماز مغرب و عشا هم می خواند به نماز طواف که می رسد می گویند بیاید نیابت کند! نخیر! این حاجی باید همان نماز را در موقع طواف بخواند آن هم نه این که هی عین و غین و...! نه! در نماز طواف باید بدانید این تنها نمازی است که از شما توجه را خواستند تمام توجهتان را باید به سمت او ببرید. چقدر ما دور شدیم از واقعیت؟

من وقتی که داشتم نماز طواف می خواندم خب دیدم که جایی که ایستادم شلوغ نیست مزاحم کسی هم نیستم شاید حدود بیست دقیقه بیست و پنج دقیقه نماز طواف من طول کشید سوره های بزرگ شروع کردم خواندن التفات می کنید! این نماز دیگر گیر نمی آید حالا ما آمدیم این موقعیت بسیار عالی را که خدا در اختیار انسان قرار داده تبدیل می کنیم به یک مسئله هیولایی که برای فرار از آن هیولا به هر کیفیتی و به هر قسمی ما انجام می دهیم اقدام می کنیم اولاً سوره های خیلی کوچک انتخاب می کنیم و بعد هم در کیفیت قرائت دقت می کنیم بعد هم یک نفر دیگر را نایب می کنیم. تمام اینها دور شدن از مقصد و گرایش به پوست و دور انداختن حقیقت و مغز مطلب است، تمام اینها. ائمه علیهم السلام و شریعت رسول خدا ما را به تقرب دعوت کرده است نه به لفاظی و قرائت از مخارج.

یکی از رفقا بود دو سه سال پیش که مشرف شده بودیم یک نفر با یک نفر برخورد کرده بود از افراد، از معممین و گفته بود که ما چه کنیم؟ دستورالعملی که ایشان داده بود به او و به سایر افراد این بود که سعی کنید عباداتتان را از مخارج ادا کنید این دستورالعمل و...! من هم گفتم خب بله این آقایانی که پیش آن آقا باشد دستورالعملش هم باید این باشد! سعی کنید که الفاظ در عبارات و دعاها را از مخارج ادا کنید! نتیجه حج و عمره و سعی و صفا این شد! حالا نگاه کنید حجی که اولیاء انجام می دهند آن چه حکایتی دارد؟ چه داستانها؟ آن مطالبی که مرحوم آقا در کتاب خودشان از آقای حداد و همین طور نسبت به خودشان راجع به حقایق حج و کیفیت انجام عبادات بیان کردند آن کجا؟ آن کجا؟

امام علیه السلام می‌فرماید تعرف مراتب شیعتنا بمقدار معرفتهم^۱ مراتب شیعه ما را به مقدار شناخت‌شان از ما بدانید که نسبت به ما چقدر شناخت دارند؟ نسبت به ما چقدر شناخت دارند؟ معرفتشان نسبت به ما چقدر است؟ چقدر از حقیقت ولایت را درک کردند؟ چه مقدار از مراتب وجودی امام را در وجود خودشان یافته‌اند و احساس کردند؟ بله! یک نفر می‌آید درس می‌خواند بعد از هشتاد سال می‌گوید امام با غیر امام هیچ فرق نمی‌کند، نه قدرتی دارد نه علمی دارد نه هیچی، خدا بخواهد قرار می‌دهد نخواهد قرار نمی‌دهد! این یکی. یکی هم وجود خود را با وجود امام علیه السلام متحد می‌بیند و خود را فانی در امام علیه السلام می‌بیند و با تمام شوائب وجودی خودش آن حقایق را لمس کرده و لمس کرده و مشاهده کرده و وجدان کرده، اینها هر دو یکی هستند؟ معرفت در هر دوی اینها به یک میزان است؟ در هر دو به یک میزان است؟ این کسی که در کتابش می‌آید و می‌نویسد گرچه خودش از اهل فقه و فهم است که اشکال ندارد امام علیه السلام در این گونه مسائل اشتباه کند، در مسائل کَرّ و این قضایا اشتباه کند، خب اینها گاهی اتفاق می‌افتد برای ایشان و آن کسی که می‌گوید بدون نفس امام ذره‌ای در عالم وجود قرار و مکین ندارد یکی است؟ یکی است؟ اینها مطالبی است که با این گونه علوم و با این گونه فنون به دست نمی‌آید آقا جان! اینها چیز دیگری را می‌طلبد راه دیگری را می‌طلبد.

خب به نظر می‌رسد که وقت تمام شده، امیدواریم که خداوند ما را نسبت به حقایق بیدار کند چشمان ما را باز کند و از تخیلات و توهمات و اعتبارات بیرون بیاورد. آن چه که موجب سدّ راه و طریق انسان است جایگزینی اعتبارات به جای حقایق، این است قضیه. این مطلب حل بشود راه انسان باز می‌شود. انسان مطالب واقعی را به ثمن بخس، به اعتبارات و مسائل مجاز نفرشد و بداند که راهی که ما در پیش داریم و بازاری که متاع ما را عرضه می‌کنند، در آن بازار از اعتباریات و از مجاز خبری نیست، خبری نیست. در آیه شریفه می‌فرماید فاما من ثقلت موازینه فهو فی عیشی راضیه و اما من خفت موازینه فامه هاویه آن کسانی که در روز قیامت میزان عمل آنها سنگین است، تصور نکنید که در روز قیامت دو کفه دارد، در روز قیامت ترازوی خدا یک کفه است دو کفه نیست نماز انسان را می‌آورند در میزان عمل قرار می‌دهند آن مقداری که در نماز شک نداریم آن مقداری که توجه به او داریم نه این

^۱ معافی الأخبار، ص ۱: قال ابو جعفر علیه السلام: یا بُنّیْ! عَرَفْ مَنَازِلَ السَّيِّعَةِ عَلَيَّ قَدْرَ رَوَايَتِهِمْ وَ مَعْرِفَتِهِمْ...؛ الغيبة (للنعماني)، ص ۲۲: وَ قَدْ قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَرَفُوا مَنَازِلَ شِيعَتِنَا عِنْدَنَا عَلَيَّ قَدْرَ رَوَايَتِهِمْ عَنَّا وَ فَهَمِهِمْ مِنَّا.

که هی مخارج را ادا کنیم.

من یک وقتی یک جایی بودم صدای بلندگو هم بود و امام جماعت داشت نماز مغرب می خواند جمعیت زیادی هم بودند. سورة و التین و الزیتون و طور سینین را داشت می خواند من دیدم این بنده خدا تمام وجودش را این قرائت از مخارج گرفته و التین و الزیتون و طور سینین! آخر تو چه می فهمی این چه شده؟ این همین نمازی است که همین ها دارند در بلاد دیگر، ائمه جماعات قشتنگ تر هم تازه می خوانند. شما اگر واقعا در آن موقع نگاه کنید به کیفیت قرائت آنها واقعا احساس نمی کنید که تمام هم و غمش را قرار داده که این آیات قرآن، طنینی که می اندازد در این آیات قرآن، ترنمی که دارد می کند در این آیات قرآن، کیفیت ادای این الفاظ به نحوی باشد که بعد از نماز موجب اعجاب و تحسین مستمعین قرار بگیرد! غیر از این است؟ همه این را می گویند. از اول تا آخر هی سعی کرد عبارت را این طور [کند.] این هم که همین است هیچ فرقی نمی کند هیچ تفاوتی نمی کند.

خداوند به ما توفیق بدهد که آن چه را که موجب حیات ما است آن را به کار ببندیم و آن چه را که ما را از رسیدن به مقصد و مقصود دور می کند و در حیطة محدودیت کثرتی خودش گرفتار می کند، خداوند ما را حفظ کند و مصون و محفوظ بدارد.

اللهم صل علی محمد و آل محمد